

Forslag til Special Session: Ekspertråd vedrørende kollektiv trafik i Odense

Professor Otto Anker Nielsen, oani@dtu.dk (på vegne af alle deltagere)

Den kollektive trafik er de fleste steder i Danmark udfordret af stigende udgifter og i mange dele af landet faldende passagertal, og deraf følgende faldende selvfinansieringsgrad og udfordret offentlig økonomi. Regeringen har nedsat et udvalg, der kommer med overordnede anbefalinger vedr. organisering og regulering af den kollektive trafik. Men mange steder i landet er der en brændende platform, herunder i Odense, der påkræver konkrete hurtige effektive initiativer på lokalt niveau,

Den kollektive trafik er et afgørende element i at sikre en mere bæredygtig mobilitet i Odense. Men hen over årene er den kollektive trafik desværre gradvist blevet en mindre og mindre del af den samlede mobilitet i Odense. For at undersøge løsninger på de udfordringer har Kommunen nedsat et ekspertråd, som udarbejder anbefalinger med henblik på, at Odense udnytter det fulde potentiale af letbane og busser.

Arbejdet offentliggøres 28 Maj, 2024, og vil derfor kunne præsenteres i sin fulde form på Trafikdage.

Ekspertrådet består af tre udpegede eksperter, Professor Otto Anker Nielsen, DTU (formand), Aud Tennøy, Transportøkonomisk Institut, Oslo, og Anders Wretstrand fra Skånetrafikken.

Ekspertrådet blev støttet af en styregruppe bestående af Direktørniveauet fra: Borgmesterforvaltningen, By- og Kulturforvaltningen samt Klima- og Miljøforvaltningen, Odense Kommune, Odense Letbane P/S og FynBus. Under styregruppen blev ekspertgruppen støttet af en projektgruppe med deltagere fra de fem parter. Udvalget blev derudover sekretariatsbetjent af en ekstern konsulent (Thomas Odgaard, EY, mht. specifikt fagligt indhold), samt at Borgmesterforvaltningen mht. koordinering mellem parterne. Derudover assisterede COWI med trafikmodelberegninger af fire initiativpakker fremsat af ekspertrådet.

Samlet set gav det et meget stærk commitment til at se på tværs af alle aspekter for styrkelse af den kollektive trafik Odense, samt at sikret det nødvendige datagrundlag og analytiske beredskab for arbejdet.

Formålet med Rådet

Formålet var at skabe grundlag for et mere velfungerende system for kollektiv mobilitet i Odense og samtidig vurdere de fremtidige økonomiske rammer. Det blev gjort ved at sætte fokus på de væsentligste, aktuelle udfordringer for letbane og busser, nemlig samspillet mellem tilbuddet af kollektiv trafik, antallet af passagerer og den gennemsnitlige billetpris.

Herudover giver ekspertrådet giver anbefalinger til, hvordan man udvikler en by, hvor kollektiv trafik kan understøtte odenseanernes hverdag og den bæredygtige vækst i virksomhederne. Hvor der skabes en by i vækst, hvor virksomhedernes medarbejdere kan transporteres, og hvor den kollektive trafik kan understøtte byens udvikling. Og hvor familiernes hverdag i højere grad kan fungere via den kollektive trafik.

Herudover forholdt ekspertrådet sig til udvikling af stationer, herunder både arkitektonisk og i forhold til den oplevede tryghed, samt det fynske banenet.

Samlet var ekspertrådets formål således at give anbefalinger mht.

1. Optimere tilbuddet af kollektiv trafik og afveje tilbuddet ift. mulige indtægter fra brugerne
2. Sammenhæng i Odenses samlede kollektive trafiksystem som et netværk med busser, letbane og tog med henblik på at flere benytter det kollektive trafiksystem
3. Viden der kan danne grundlag for prognoser og budgetlægning for både busser og letbanen fra 2025 og frem

Ekspertsrådets anbefalinger skulle bygge ovenpå vedtagne beslutninger, iværksatte tiltag samt hidtidige erfaringer med letbanen i Odense.

Arbejdet skulle endvidere samle op på udvalgte erfaringer fra andre sammenlignelige byer i Danmark og Skandinavien. Dette blev gjort ved benchmarkanalyser og studier af organisering af kollektiv trafik i byer af sammenlignelig størrelse.

Arbejdspakker og analyser

Eksperttrådet opdelte analyserne i syv arbejdspakker.

1. Økonomi – kortlægge økonomien i busdrift i Odense Kommune samt letbanens økonomi, herunder national benchmarkanalyse
2. Prognoser, kundegrundlag og –adfærd, samt prognoser for effekter af forslag.
3. Attraktivt tilbud, netplanlægning og netværkseffekt
4. Busfremkommelighed
5. Areal- og transportplanlægning samt byrum (Transit Oriented Development)
6. Fynske S-tog, letbane linje 2 og evt. nye stationer
7. Anbefalinger vedr. Samlet organisering af den kollektive trafik i Odense, herunder overvejelser om takstreform

Baseret på såvel detaljerede analyser af Odense og benchmark nationalt og i forhold til Svenske og Norske erfaringer, fremkom ekspertgruppen med 15 konkrete anbefalinger for forbedring af den kollektive trafik i Odense. Disse gik fra kortsigtede omlægninger af busnettet, bedre fremkommelighed for stambusnettet, overvejelser om samspil med flextrafik, plusture og samkørsel, mere attraktive knudepunkter, driftsoptimering, til mere langsigtede anbefalinger om takstreform, parkeringspolitik, byudvikling og samspil med jernbanenet.

De 15 forslag blev kombineret til fire initiativpakker, gående fra 1) lokale omlægninger af den kommunale bustrafik, til de mere ambitiøse med 2) samtænkning af lokal og regional busbetjening, 3) udbygning af letbane samt 4) dette kombineret med transit oriented bystruktur. Pakke 1 og 2 er inden for den samme økonomi som basisscenariet, mens pakke 3 forudsætter investering i letbanens fase 2.

Samlet set vil sessionen vise, at en helhedsorienteret analyse af en given bys kollektive trafiksystem i samspil med byplanlægning, og partnerskab mellem de forskellige aktører, kan lede til betydelige forbedringsmuligheder for den kollektive trafik, inden for de eksisterende økonomiske og regulatoriske rammer. Derudover gives en række bredere og mere langsigtede anbefalinger vedr. samspil og forbedring

af den Fynske togtrafik, organisering og takststruktur, samt rammer for samkørsel, der vil kræve statslig, regional og fælleskommunal koordinering.

På specialsessionen vil forskellige af deltagerne i ekspertrådet og projektgruppen, herunder Odense kommune, præsentere arbejdet og dets konklusioner, samt hvordan anbefalingerne blev modtaget politisk efter offentliggørelsen.